

Zveme vás na výstavu před Generálním štábem Armády ČR. Popisuje vývoj vojenského školství

27.8.2025 - | Vojenský historický ústav Praha

Před budovou Generálního štábu Armády ČR začne 2. září nová výstava s názvem Vojenské školství, dějiny, vývoj a současnost - „Armáda moje životní volba“. K vidění je do letošního 13. října. Připravil ji tým historiků VHÚ Praha pod vedením Prokopa Tomka. „Je to první základní souhrn poznatků o celkové historii vojenského školství u nás. Monografie na toto téma zatím nevyšla,“ říká v rozhovoru Prokop Tomek.

Výstava **Vojenské školství, dějiny, vývoj a současnost - „Armáda moje životní volba“**, která začíná 2. září před Generálním štábem AČR, chce ukázat, že vojenské školství má nejen bohatou tradici, ale i jasnou budoucnost. Jeden z jejích autorů, historik VHÚ Praha Prokop Tomek v rozhovoru popisuje její vznik.

Proč by si podle vás měl běžný návštěvník, který o vojenském školství nic neví, tuhle výstavu přijít prohlédnout?

Pravděpodobně je to první základní souhrn poznatků o celkové historii vojenského školství u nás. Monografie na toto téma zatím nevyšla.

Podle jakého klíče jste výstavu skládali?

Snažili jsme se zdůraznit v každém historickém období ty prvky, které výchovu a vzdělávání vojenských profesionálů charakterizují.

Výstavu provází bohatý obrazový materiál, jak jej vybíráte a podle čeho se rozhodujete?

Někdy je obrazového materiálu hodně, někdy máme nouzi, jak to u výstav bývá. V dřívějších dobách nebylo zobrazování dění tak časté, jako je dnes. A fotoaparát na vojně z důvodu utajování většinou moc rádi nevidí. Navíc se dřív fotografovaly víc naaranžované scény než dnes oblíbená každodennost.

Na co jste při přípravě výstavy narazili nejzajímavějšího, co jste třeba sami dřív nevěděli?

Řekl bych, že zajímavé jsou poznatky o vojenském školství v podmínkách československých legií nebo našich jednotek na Západě, a Východě v době druhé světové války. V takových situacích se musí improvizovat a neexistuje bohatá mírová školská základna.

Je v dějinách vojenského školství okamžik, který vás osobně nejvíc zaujal nebo překvapil?

Vojenské školství i armáda obecně má nepopiratelný vzdělávací, výchovný, socializační a sjednocující potenciál. Ne vždy tato role byla vědomě pěstována a veřejností chápána.

Našli bychom na výstavě i nějaké kuriozity nebo zajímavosti, které by laik nečekal?

Zajímavá je práce legionářů, kteří se museli v ruském chaosu postarat nejen o sebe ale i o okolí a museli vybudovat mimo jiné i celé spektrum školství a vzdělávat válečné sirotky, kteří se k legiím

připojili i vojenské specialisty. Je to příběh české schopnosti a podnikavosti.

Výstava připomíná i málo známé kapitoly, třeba školy legií v Rusku nebo vzdělávání nezletilých dobrovolníků. Proč jste je chtěli zdůraznit?

Zejména za války a v zahraničí mohly mít naše vojenské školy nejen vzdělávací ale i humanitární charakter, byly to určité národní ostrovy.

Kdybyste měli ukázat jen jednu věc, která ve vojenského vzdělávání přetrvala dodnes, co by to bylo?

Je to určitě člověk, který se připravuje na obranu své země, na řízení a na zodpovědnost za svěřené vojáky a materiální hodnoty, které mu svěřila společnost. Rozdíl mezi potřebami vzdělání a přípravy v armádě v době koňských povozů a dnes je samozřejmě nepředstavitelný.

Jakou roli hrála zahraniční inspirace? V textech se objevuje vliv francouzské mise po roce 1919, sovětské doktríny po roce 1948 i dnešní zapojení do NATO...

Cizí vlivy, ať v rámci mnohonárodnostní monarchie nebo později zahraničních spojenců, se vždycky projevovaly. Zpravidla se roubovaly na domácí tradici. Snad jediné s výjimkou období komunistické moci, tam byla sovětizace armády a tedy i vzdělávání značná. Zahraniční stáže a školy byly pro vojáky vždy cenné, jak z hlediska nových znalostí, tak i zkušeností s cizím prostředím, cizími jazyky...

Dnes vojenské školství zastupuje hlavně Univerzita obrany. V čem navazuje na minulost a v čem je úplně jiné?

V první řadě asi tolik nenavazuje na školství v období 1948-1989. To bylo značně zideologizované a přebujelé. Kladlo důraz na disciplínu. Dnešní Univerzita obrany určitě klade důraz na vzdělávání a výchovu samostatně uvažujících profesionálů.

<https://www.vhu.cz/zveme-vas-na-vystavu-pred-generalnim-stabem-armady-cr-popisuje-vyvoj-vojenského-skolství>